

Talousarvio 2019 ja taloussuunnitelma 2019 – 2021

Maakuntahallitus 23.9.2018

Sisällysluettelo:

1.	Lisävuodesta hyöty irti.....	2
1.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa: Tavoitteet ja menetelmät 2019-2020.....	3
1.2	Toiminnalliset tavoitteet ja menetelmät vuosille 2019-2020	3
1.3	Resurssit vuosille 2019-2020	5
2.	Pohjois-Savon liiton toiminta-ajatus ja tehtävät sekä yhteistyö ja edunajaminen	6
2.1	Toiminta-ajatus ja tehtävät	6
2.2	Yhteistyö ja edunajaminen	7
3.	Talousarvio 2019 ja taloussuunnitelma 2019 - 2020 päävastuualueittain.....	8
3.1	Aluekehityksen päävastuualue	8
3.2	Alueidenkäytön päävastuualue	11
3.3	Hallinnon päävastuualue	13
4.	Talousarvion ja -suunnitelman rakenne	15
5.	Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet	15
	Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin	18
	Tuloslaskelmaosa/koko liitto	20
	Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa	21
	Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2019	22
	Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuusarviot vuodelle 2019	23
	Liite 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä	24
	Liite 2. Pohjois-Savon liiton organisaatio.....	25
	Liite 3. Henkilöstöorganisaatio 2019	26
	Liite 4. Jäsenkuntien maksuosuudet (€/as.) maakuntien liittojen toimintoihin v. 2010-2018 (varsinainen ja muu toiminta)	27
	Liite 5. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet (varsinainen toiminta), talousarvio v. 2018 (euroa/asukas ja milj. €)	28
	Liite 6. Pohjois-Savon toteutunut kehitys sekä maakuntaohjelman tavoitteet vuodelle 2025.....	29

Pohjois-Savon liiton julkaisu B:101
Kuopio 2018

Pohjois-Savon liitto
Sepänkatu 1, PL 247, 70101 Kuopio
puh. (017) 550 1400
e-mail: kirjaamo@pohjois-savo.fi

ISBN 978-952-7171-20-2
ISBN (pdf) 978-952-7171-21-9

ISSN 1797-4410

1. Lisävuodesta hyöty irti

Maakuntien aloittamisvaihe siirtyi vuodelle eteenpäin. Uuden maakunnan on tarkoitus aloittaa vuoden 2021 alusta. Tällä hetkellä haasteenamme onkin suunnitella, että miten käytämme ylimääräisen vuoden täysimääräisesti hyväksi. Tähän teemaan palataan lakien tultua hyväksytyiksi. ICT, kiinteistöjen selvitystyö, henkilöstön muutosvalmennus, liikelaitoksen valmistelu, koetalousarviot ja talouden hallinta sekä valinnanvapauden pilottihankkeet ovat keskeisiä teemoja jatkovalmistelussa.

Vuoden 2019 pitäisi olla käännteentekevä sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanossa. Maakuntavaalit pidettäneen toukokuun lopussa eurovaalien yhteydessä ja uusi maakuntavaltuusto järjestäytyy kokoonpanoonsa loppukesästä. Maakuntavaltuutetut pääsevät ottamaan heti tiukan otteen muun muassa poliittisen rakenteen ja maakuntakonsernin luomisessa, talouden hallinnassa ja budjetoinnissa sekä rekrytoinneissa.

Pohjois-Savossa on tehty erinomaista valmistelutyötä. Se on laajalti ja valtakunnallisesti arvostettua. Kehittämisen draivi on tehnyt meistä yhden kokeilukulttuurin edelläkävijämaakunnista. Olemmehan tulleet valituiksi useisiin pilottihankkeisiin, jotka varmistavat vaikeidenkin asioiden haltuunoton aikataulussaan.

Pohjois-Savon edistettävät edunvalvontakärjet ovat esitelty yksityiskohtaisesti maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa. Muun muassa koulutuksen resurssit, Pelastusopiston ja Neurokeskuksen tulevaisuus, tiehankkeet, tienpito ja muut infrahankkeet vaativat vastuutahoilta määrätietoista edunajamista.

Aluekehittämisen teemat ovat tuttuja: osaavan työvoiman saatavuus, Kuopion kaupunki kansallisena kasvukeskuksena ja koko maakunnan vetovoimaisuuden vahvistaminen, tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoiminnan edistäminen, terveys- ja hyvinvointierojen pienentäminen, osallisuuden vahvistaminen sekä läpileikkaavana teemana maakunnan ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden parantaminen. Jokaiseen teemaan pureudutaan konkreettisilla toimenpiteillä.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat tekevät yhdessä määrätietoista vaikuttamistyötä. Yhteistyöllä voidaan vaikuttaa tulevaan EU-rahoitukseen ja elinkeinopolitiikkaan Itä- ja Pohjois-Suomessa sekä EU:ssa. Maakuntaliittojen tahtona on saada tulevalle rahoituskaudelle Itä- ja Pohjois-Suomen oma rakennerahasto-ohjelma. Yhteistyössä tehdään myös liikennejärjestelmäsuunnittelua ja strategisen tason yhteistyötä saavutettavuuden parantamiseksi. Vahvimmin varsinakin itäisiä maakuntia yhdistävä tavoite on 3 tunnin juna Kuopiosta ja Joensuusta Helsinkiin.

Maakunnan vahvojen vientiyritysten näkymät ovat varsin hyvät. Maakunta tarvitsee investointeja hyvän kehityksen vahvistamiseksi. Tähän tavoitteeseen kulminoituu myös maakuntaliiton työ – on tehtävä kaikkensa verkostojen avulla edistääkseen suotuisan elinvoimaympäristön rakentamista yhdessä kuntien ja kumppaneiden kanssa.

*Marko Korhonen
maakuntajohtaja*

1.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa: Tavoitteet ja menetelmät 2019-2020

Pohjois-Savo on KYS-erityisvastuualueen maakunnista ainoa, jossa ei ole ollut aiempina vuosina maakunnallisesti koordinoitua hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyötä (HYTE). Tarvetta terveydenedistämiseen on, sillä olemme THL:n ikävakioidulla sairastavuusindeksillä mitattuna **Suomen sairastavin maakunta** (Pohjois-Savon lukema 131, koko maan keskiarvo 100). Kokemus on osoittanut, että vaikka kunnilla on päävastuu väestön HYTE-työn järjestämisestä, maakunnallista koordinaatiota tarvitaan erityisesti hyvinvointitiedon analysoinnin, näyttöön perustuvien menetelmien käyttöönoton ja eri tahojen yhteistyön rakentamisessa.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Perusterveydenhuollon yksiköllä on ollut v. 2018 alusta saakka vastuuvalmistelijan rooli Pohjois-Savon maakuntauudistuksen HYTE-työssä. Työn pohjaksi Pohjois-Savoon on helmikuussa 2018 valmistunut **alueellinen hyvinvointikertomus** (<https://www.hyvinvointikertomus.fi/#/document/preview/4159326903>), joka koostaa yhteen maakunnan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tärkeimmät tiedot ja vertaa niitä muihin maakuntiin. Hyvinvointikertomus linjaa myös HYTE-työn **tärkeimmät painopisteet** Pohjois-Savossa vuosille 2018-2021:

- **Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö**
- **Riittävä toiminta- ja työkyky**
- **Yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuus**
- **Ympäristön terveys ja arjen turvallisuus**
- **Hyvinvointitiedolla johtaminen (alueellinen hyvinvointikertomus)**

1.2 Toiminnalliset tavoitteet ja menetelmät vuosille 2019-2020

Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön maakunnalliselle koordinaatiolle on Pohjois-Savossa selvä tarve, sillä maakuntamme mielenterveyssairastavuus ja päihteiden käyttö ovat valtakunnallisesti korkealla tasolla. Lisäksi eduskunnan käsittelyssä oleva uusi maakuntalaki (6§) määrittelee ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuen kunnille yhdeksi maakunnan pakollisista tehtävistä. Tämän painopistealueen keskeisiä tavoitteita vuosille 2019-2020 ovat:

- Luoda toimiva kuntien ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön yhdyshenkilöiden verkosto Pohjois-Savoon (yhteistyössä AVIn kanssa)
- Ohjata ja tukea kuntien ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön kehittämistä
- Levittää ja tukea tutkitusti toimivia menetelmiä kuntien mielenterveys- ja päihdetyöhön:
 - Päihdeseulat/mini-interventio (päihteiden käytön tunnistaminen, kuluksen kartoittaminen, päihdeneuvonta ja tarvittaessa seurantakäynnit)
 - Pakka-toimintamalli (päihdehaittoja ehkäisevä paikallinen työ [alkoholi, nikotiini tuotteet ja rahapelit])
 - Huomaa Lapsi -toimintamalli (vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmien vuoksi riskissä olevien lasten ja nuorten ryhmät)

Riittävä toiminta- ja työkyky sekä niitä tukeva ympäristö auttavat ihmistä voimaan hyvin, löytämään paikkansa yhteiskunnassa, jaksamaan työelämässä eläkeikään asti sekä vanhana selviytymään arjesta itsenäisesti. Työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi tarvitaan kuntien ja maakunnan tiivistä yhteistyötä kaikissa ikäryhmissä. Työn keskeisiä tavoitteita vuosille 2019-2020 ovat:

- Luoda toimiva kuntien HYTE-koordinaattorien verkosto Pohjois-Savoon
- Itsehoidon tukeminen (myös digitaaliset palvelut kuten Terveyskylä ja ODA)

- Näyttöön perustuvien ja vaikuttaviksi todettujen työmenetelmien juurruttaminen:
 - Neuvokas perhe -työmenetelmä kaikkiin kuntiin (edistää arkirytmisiä sekä hyviä syömis- ja liikuntatottumuksia)
 - Aktiivisen arjen tukeminen (esim. Ilo kasvaa liikkuen, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Menox)
 - Kansallisten ravitsemus- ja liikuntasuositusten toimeenpano (esim. liikuntaneuvonnan tarjoaminen vähän liikkuville)
 - Diabeteksen ja muiden kansansairauksien ehkäisy (mm. StopDia)
 - Voimaa Vanhuuteen -toimintamallin juurruttaminen
 - Vajaaravitsemuksen ehkäisy, tunnistaminen ja hoito

Osallisuus tarkoittaa tunnetta, joka syntyy kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun, työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä, sillä ne lisäävät hyvinvointia, **vähentävät yksinäisyyttä** ja suojaavat syrjäytymistä vastaan. Jotta yksinäisyyden tunnetta voidaan vähentää ja osallisuuden kokemusta vahvistaa, tarvitaan toimia sekä nuorten, työikäisten että ikäihmisten parissa. Erityisen tärkeää on järjestökentän hyödyntäminen Pohjois-Savon HYTE-työtä suunniteltaessa:

- Jokaiseen kuntaan tulisi perustaa koko järjestökentän kattava järjestöfoorumi, joka toimii kunnan HYTE-työn vastinparina
- Kunnan järjestökoordinaattori huolehtii, että järjestöt huomioidaan kunnan HYTE-työn suunnittelussa ja toteutuksessa
- Maakunnan tasolla järjestöjen ääni tulee saada paremmin kuuluviin (Pohjois-Savon järjestöfoorumi Jerry sekä mahdollinen Osallisuus- ja järjestöneuvosto)

Vuosina 2017-2019 Pohjois-Savon järjestöyhteistyötä on kehittänyt Sakke-hanke. Hankkeen päättyessä osallisuus- ja järjestöasioiden tuki on luontevaa sisällyttää HYTE-tiimin tehtäviin.

Ympäristön terveyden ja arjen turvallisuuden tavoitteena on, että lähiympäristöt tukevat asukkaiden hyvinvointia sekä aktiivista ja turvallista elämää. Maakunnan lakisääteisistä turvallisuustehtävistä vastaa pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut, mutta HYTE-tiimin tehtävänä on toimia arjen turvallisuuden ja muun hyvinvointityön välisenä koordinoivana tahona. Painopistealueen keskeisiä tavoitteita vuosille 2019-2020 ovat:

- Vahvistaa yhteyksiä maakunnan ympäristöterveydenhuollon sekä turvallisuus- ja varautumisalan toimijoihin
- Levittää ja tukea tutkitusti toimivia menetelmiä kunnissa:
 - Kaatumisten ehkäisy tunnistamalla kaatumisvaarassa olevat ja kaatumisen riskipaikat (esim. Kaatumisseula)
 - MARAK moniammatillinen riskinarviointi vakavan parisuhdeväkivallan uhrien auttamiseksi

Ajantasaisen **hyvinvointitiedon tuottaminen ja analysointi** maakunnan ja kuntien käyttöön on HYTE-työn keskeisiä painopisteitä. Maakunnassa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointitavoitteiden etenemisestä ja tehdyistä toimenpiteistä raportoidaan vuosittain osana maakuntahallituksen tilinpäätöstä, jonka valtuusto käsittelee. Hyvinvointitiedolla johtamisen ja alueellisen hyvinvointikertomustyön tavoitteita vuosille 2019-2020 ovat:

- Kehittää alueellista hyvinvointianalyysiä ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista
- Kerätä aktiivisesti kunnista nousevia tarpeita ja huomioida ne alueellisen hyvinvointikertomuksen päivittämisessä

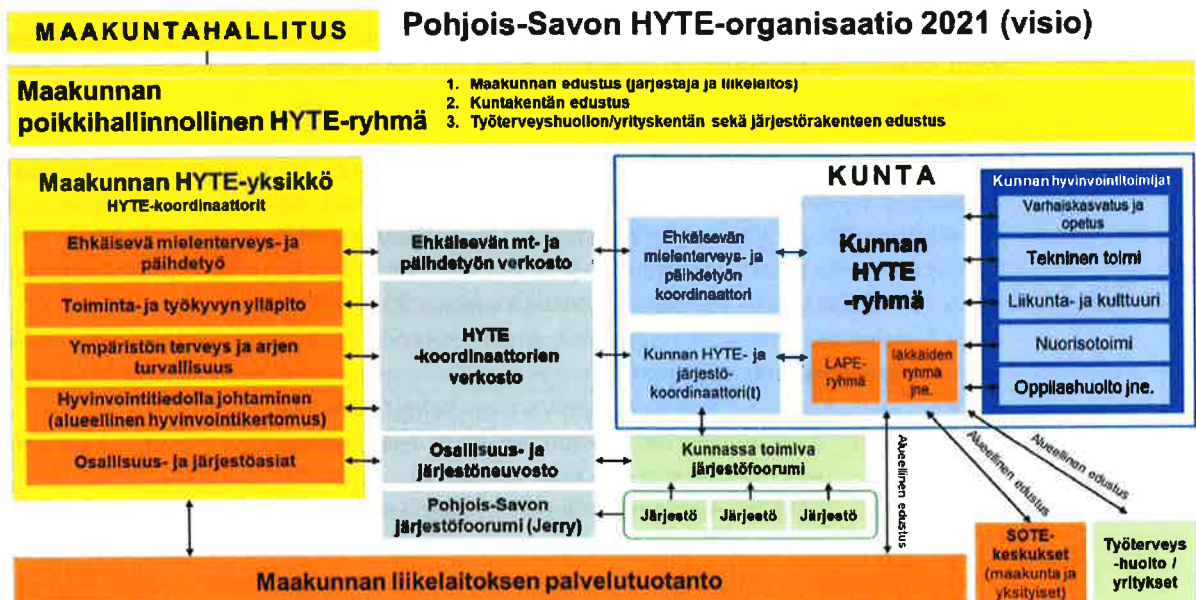
- Tukea kuntia omien hyvinvointikertomusten ja HYTE-suunnitelmien laadinnassa (alueellisen hyvinvointikertomuksen linjaukset huomioiden)
- Kehittää toimivat tavat ja kanavat hyvinvoinnin tilasta ja tavoitteista viestimiseen

1.3 Resurssit vuosille 2019-2020

HYTE-työ on noussut yhdeksi Pohjois-Savon SOTE/maakuntauudistuksen keskeisistä painopistealueista. Valtionvarainministeriön erityisrahoituksen turvin maakunnan **HYTE-tiimissä on työskennellyt kevästä 2018 alkaen kolme (3) painopistealueisiin keskittyvää osa-aikaista hyvinvointikoordinaattoria**, jotka on poimittu maakunnan parhaimpien HYTE-ammattilaisten joukosta.

Vaikka Pohjois-Savon HYTE-työ on päässyt hyvään vauhtiin vuoden 2018 aikana, työtä ei kuitenkaan voida keskeyttää vuosien 2019-2020 ylimenokauden ajaksi. Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttaminen ja toimivien menetelmien jalkauttaminen edellyttävät työvoimaa maakunnalliseen koordinaatioon. HYTE-tiimissä työskentelevien **kolmen hyvinvointikoordinaattorin työtehtävien jatkaminen vuosina 2019-2020 pyritään turvaamaan ensisijaisesti valtionvarainministeriön erityisrahoituksella:**

- ehkäisevä mielenterveys- ja päihdekoordinaattori
- hyvinvointikoordinaattori (alueellinen hyvinvointikertomus / ympäristön terveys ja arjen turvallisuus)
- hyvinvointikoordinaattori (toiminta- ja työkyky)

Pohjois-Savo

Valmistelijat: Pohjois-Savon HYTE-vastuuvalmistelija, ylläkäri Pekka Puustinen ja hyvinvointikoordinaattorit Säde Rytönen, Jaana Hämäläinen ja Helena Törmi.

2. Pohjois-Savon liiton toiminta-ajatus ja tehtävät sekä yhteistyö ja edunajaminen

2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Pohjois-Savon liitto on kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimiva lakisääteinen kuntayhtymä.

Pohjois-Savon liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden eduksi jäsenkuntiensa yhteisenä edunvalvontana, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä. Pohjois-Savon liitto on maakunnan yhteisen tahdon muodostaja ja aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin kehittäjä.

Pohjois-Savon liitto on eri vaikuttajatahojen yhteistyöorganisaatio. Liitto edistää toimenpiteillään maakunnan eri toimijoiden kansainvälistymistä.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liiton tehtävä on vastata maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto vastaa maakuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta.

Maakuntavaltuuston hyväksymä taloussuunnitelma on keskeinen liiton toiminnan johtamis-väline. Siinä määritellään liiton toiminnan tavoitteet, tehtävät ja resurssit.

Pohjois-Savoa kehitetään kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että Pohjois-Savon sekä laajemmin koko Itä-Suomen valtakunnallinen ja kansainvälinen asema vahvistuu lähivuosina niin aineellisissa kuin henkisissä voimavaroissa. Liitto edistää toimenpiteillään maakunnan ja sen eri toimijoiden kansainvälistymistä.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maakunnan sisällä vahvaa yhtenäistä näkemystä ja tahtoa sekä määrätietoista yhteistyötä. Tavoitteena on myös, että yhä suurempi osa asioista suunnitellaan ja tehdään laajana itäsuomalaisena yhteistyönä.

Näistä tavoitteista määräytyvät liiton tehtävät, jotka johtosäännön mukaan ovat:

- Maakunnan edunajamis- ja kehittämistehtävät
- Aluekehityksestä annetun lain ja asetuksen mukaiset tehtävät
- Maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen mukaiset tehtävät
- Muissa laeissa ja alemman asteisissa säädöksissä maakuntien liitoille erikseen määrätyt tehtävät

Liiton toimiston organisaatio on jaettu toiminta-ajatuksen ja tehtävien tehokasta ja taloudellista saavuttamista varten päävastuualueisiin seuraavasti:

- Aluekehittämisen päävastuualue
- Alueiden käytön päävastuualue
- Hallinnon päävastuualue

Mikäli maakunta- ja sote -uudistusta koskevat lait tulevat voimaan vuoden 2018 aikana, siirtyy vuoden 2019 alkupuolen aikana maakunta- ja sote uudistuksen valmisteluvastuu väliaikaiselle hallinnolle. Liiton tehtäväksi jää vielä väliaikaishallinnon toimintaedellytysten luominen ja ylläpitäminen mm. vuokraamalla tiloja ja tarvittaessa tarjoamalla työntekijöiden työpanosta uudistuksen toteuttamiseen. Tällöin toimintavuonna hoidetaan liiton vakiintuneita tehtäviä, ja samalla valmistellaan niiden siirtämistä uudelle maakunnalle, sekä valmistellaan mahdollisesti liiton lakkauttamista.

2.2 Yhteistyö ja edunajaminen

Maakunnan kehitystä tukevat edunajamistehtävät edellyttävät laaja-alaista yhteistyötä niin maakunnassa kuin maakunnan ulkopuolella. Edunajaminen liittyy maakuntastrategian ja maakuntaohjelman sekä Itä-Suomea tuleva EU:n alue- ja rakennerrahastopolitiikan mukaisten tavoitteiden edistämiseen. Pohjois-Savon liiton yhteistyötä ja edunajamista tukevat kukin päävastuualue omalla alallaan.

Edunajamis- ja yhteistyötehtävät jaetaan maakunnallisiin ja/tai itä- ja pohjoissuomalaisiin, kansallisiin sekä EU:n ja globaalin tason kysymyksiin.

Maakunnallista ja itäsuomalaista yhteistyötä tehdään aluekehityslain mukaisella yhteistoiminta-alueella, Savo-Karjalan vaalipiirissä sekä Itä-Suomen neuvottelukunnassa. Aluekehityslain yhteistoiminta-alueen muodostavat Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakunnat. Yhteistoiminnan piiriin kuuluvat asiat, jotka ovat alueen pitkäjännitteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntien ohjelmiin sekä koskevat pääosin koko yhteistoiminta-aluetta. Yhteistoiminta-alueen päätöksenteko tapahtuu liittojen yhtäpitävin päätöksin. Yhteistoiminnan vetovastuu on vuorovuosin kullakin liitolla, v. 2019 vetovuorossa on Pohjois-Savon liitto.

Eduskuntavaaleja koskevan vaalipiiriuudistuksen johdosta Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat muodostivat Savo-Karjalan vaalipiirin vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Valitut 16 kansanedustajaa edustavat kahta maakuntaa, mikä lisää yhteistyötarvetta sekä kansanedustajien kanssa että maakuntien kesken. Vuoden 2019 huhtikuussa on eduskuntavaalit, ja väestön vähenemisen johdosta yhteisen vaalipiirin edustajamäärä laskee viiteentoista.

Itäsuomalaista yhteistyötä ja edunajamista toteutetaan Itä-Suomen neuvottelukunnassa, missä ovat mukana Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala ja Kainuu. Itä-Suomen neuvottelukunta tekee myös kansallisen tason yhteistyötä Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa molemmille alueille yhteisissä asioissa. Vuonna 2019 Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien huippukokous järjestetään Pohjois-Savossa. Itä- ja Pohjois-Suomen liitot ovat kesän ja syksyn 2018 aikana valmistelleet EU:n Smart Specialization -ohjelmaan yhteistä Elinkeinot Murroksessa (ELMO) -pilottihanketta. Mikäli EU hyväksyy laadittavan strategiasuunnitelman perusteella hankkeelle jatkon, tulee sen toteuttaminen edellyttämään mukana olevilta seitsemältä maakunnalta entistä tiiviimpää yhteistyötä.

EU:n ja globaalin tason yhteistyötä ja edunajamista toteutetaan Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen Brysselin toimiston sekä Pohjois-Savon liiton omien suorien kontaktien avulla. Luettelo maakunnan edunajamisen kohteista tarkempine tietoineen ovat maakuntaohjelman toimenpidesuunnitelmassa.

Maakunnan omat merkittävimmät edunajamisen kohteet ovat Kuopion tavara- ja henkilöratapihan parantaminen, Ylivieska-lisalmi-Kontiomäki -radan sähköistys ja Yara-Siilinjärvi -radan sähköistys. Uutena asiana on Kuopiossa käynnistyneen kansallisen neurokeskuksen rahoituksen vakinaistaminen.

Itä-Suomen yhteisiä edunajamisen kohteita ovat VT5:n ja VT23:n parantaminen sekä Karjalan radan ja Savon radan perusparantaminen. Pohjois-Suomen kanssa yhteisiä edunajamisasioita ovat laajakaistahankkeen toteuttaminen ja elinkeinoelämän kannalta tärkeiden kanta-, seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden parantaminen ja ylläpito, ja myös uuden EU-ohjelmakauden valmistelussa Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien aseman turvaaminen.

Kansallisen tason merkittävin edunajamisen kohde on tulevan maakunnan mahdollisimman laajan itsehallinnon turvaaminen.

3. Talousarvio 2019 ja taloussuunnitelma 2019 - 2020 päävastuualueittain

3.1 Aluekehityksen päävastuualue

Päävastuualueen vastuu: aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa

Tehtävät

Aluekehityksen päävastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti maakunnan yleisestä kehittämisestä, käsittäen mm. maakuntastrategian ja maakuntaohjelman laadinnan sekä ohjelmien toimeenpanon maakunnassa (painopistevalinnat, tuen kohdentaminen, toteutuksen sekä alueellisen kehityksen seuranta). Kehittämistoimintaa tukevat maakunnan kehityksen sekä koulutustarpeiden ennakointi ja maakunnan kansainvälistymisen tukeminen, mm. erillisohjelmia hyödyntämällä sekä kansallinen ja kansainvälinen edunajaminen.

Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2019

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Edistetään maakunnan kasvua ja kilpailukykyä maakuntasuunnitelman ja -ohjelman linjausten mukaisesti.	Jatketaan maakunnan kehittämistavoitteiden toteuttavaa innovaatiotoimintojen keskittymien yhteistyömallin ja valintojen tarkastelua ja kehittämistä. Aktivoidaan Pohjois-Savon kuntia, oppilaitoksia ja elinkeinoelämää sekä muita maakunnan kehittymisen kannalta keskeisiä tahoja maakunnan yhteisen kehittämisstrategian (maakuntasuunnitelman ja -ohjelman) linjausten toteuttamisessa ja sitä kautta edistetään Pohjois-Savon kilpailukykyä. Suunnataan kehittämisrahoitusta ja edunajamista maakuntaohjelman tavoitteita tukeviin kohteisiin. Kehittämisen painopisteet ja tuen kohdentaminen linjataan laadittavassa maakuntaohjelman toimeenpano-suunnitelmassa. Osana maakuntaohjelman toimeenpanoa varmistetaan rakennerahastovarojen täysimääräinen hyödyntäminen ja varojen oikea kohdentaminen.	Maakuntaohjelman seuranta-indikaattorien (työllisyys, tk-volyymi jne.) pohjalta seurataan maakunnan kehitystä vuosittain laadittavan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman yhteydessä. Tilanne raportoidaan maakunnan tila -raportissa sekä aluetaloustarkastuksessa (1 kerta/v) ja erillisissä rahoitustiedotteissa. Rahoituksen kohdentumista seurataan kaksi kertaa vuodessa laadittavassa seurantaraportissa. Rakennerahastojen toteutusta seurataan hallintoviranomaisen (TEM) valmistelujen seuranta-raporttien pohjalta.
Vahvistetaan ylimaakunnallista yhteistyötä alueiden kehittämisessä.	Tehdään tiivistä edunajamisyhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa. Itä- ja Pohjois-Suomen yhteiset edunajamisasiat esitellään maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa.	Ylimaakunnalliset hankkeet ja niissä mukana olevat tahot.

	Edistetään useamman maakunnan kumppanuuksia, etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa, mutta maakunnan painopistealojen osalta myös Keski-Suomen ja muiden alueiden kanssa. Osallistutaan Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteiseen Elinkeinot murroksessa (ELMO)-strategian toteuttamiseen tukemalla maakuntien välisten kehittämistoimenpiteiden, verkostojen ja hankkeiden syntymistä.	
Tuetaan maakunnan kansainvälistymistä, niin kuntien, koulutuksen kuin elinkeinoelämän.	Parannetaan Euroopan alueiden välisen, rajat ylittävien ja muiden erillisohjelmien tunnettuutta. Tuetaan kuntia, oppilaitoksia ja muita tahoja hankevalmistelussa sekä autetaan kansainvälisten kumppanuuksien löytämisessä. Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden (NSPA) yhteishankkeita sekä vetoa investointikohteena edistetään valmistelussa olevassa Arctic Investment Platformissa (yhteinen investointialusta).	Valmistellut kv-hankkeet, uudet kv-kumppanuudet
Koulutustarpeen ennakoinnilla tuetaan maakunnan kilpailukykyä, mm. varmistamalla osaavan työvoiman saatavuus.	Maakunnallisessa ennakointihankkeen (elokuu 2016 – elokuu 2018) yhtenä toimenpiteenä suunniteltiin uudet ennakointi- ja tilastopalvelusivut. Sote-uudistuksen edetessä selvitetään sote-tiedon välittämisen tarvetta. Kansalliset tekoälyyn pohjautuvat tietoaaltat ja analyysit alkavat kehittyä. Tätä seurataan ja otetaan käyttöön kun tietotutanto palvelee maakunnan tarpeita. Ennakointihankkeen tuottamia skenaarioita ja arvioita koulutustarpeesta välitetään tiedosta kiinnostuneille.	Ennakointisivuston ja -verkon ylläpito, vaihtoehtoiset skenaariot työvoima- ja koulutustarpeesta. Tekoälyyn perustuvan tietotutannon kehityksen seuraminen.
Varmistetaan riittävien aluekehitysresurssien saatavuus EU-kaudella 2021-2027.	Ollaan mukana pohjoisten harvaanasuttujen alueiden (NSPA) sekä erikseen itä- ja pohjoissuomalaisessa edunajamisessa tulevan EU-kauden (2021-2027) osalta. Käydään tarvittavat neuvottelut työ- ja elinkeinoministeriön sekä EU:n komission kanssa.	EU- ja kansalliset linjaukset koheesiorahoituksesta.
Kehitetään elinkeinoelämää palvelevia asiakaslähtöisiä uudenlaisia toimintatapoja ja organisoitumista maakuntauudistuksen hengen mukaisesti yhdessä muiden organisaatioiden kanssa.	Osana maakuntauudistusta valmistellaan aluekehityksen kokonaisuuteen liittyvien tehtävien asiakaslähtöistä palveluprosessia. Tiivistetään yhteistyötä ELY-keskuksen kanssa mm. rahoituspäätösvalmisteluprosessien, kehittämispäivien, viestintätoimenpiteiden kautta.	

	Valmistellaan yhdessä ELY-keskuksen ja maakunnan muiden keskeisten tahojen kanssa maakuntauudistuksen mukaiset aluekehittämiskeskusteluesitykset maakunnan kilpailukyvyn kannalta tärkeitä teemoista ja aihealueista. Keskustelut käydään ministeriöiden kanssa.	
--	--	--

Arvio suunnittelukauden 2019 – 2020 toiminnan kehittymisestä

Maakuntauudistus ja sen mukanaan tuoma uudenlainen organisointi, nykyistä laajemmat kokonaisresurssit tulevat vaikuttamaan toiminnan luonteeseen. Tavoitteena on löytää uuden maakuntaorganisaation toiminnassa perinteiset sektorirajat ylittävä palvelumalli, joka tukee entistä paremmin maakunnan elinkeinoelämän kilpailukykyä. Maakuntauudistus tulee voimakkaasti vaikuttamaan toimintatapaan ja toiminnan organisointiin.

Fokusoidaan entistä tarkemmin käytettävissä olevaa kehittämisrahoitusta maakunnan painopistealoille. Tuetaan aktiivisesti vaikuttavien, elinkeinoelämän uudistamista, kasvua ja kansainvälistymistä tukevien hankkeiden aikaansaamista. Tiivistetään osaamisalakohdista yhteistyötä muiden maakuntien kanssa.

Yleisen aluekehitysrahoituksen vähentyessä tulevilla EU-kausilla suunnataan jo nyt painopistettä entistä enemmän kansainvälisten rahoituslähteiden sekä uusien rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen.

Pohjois-Savon liitto toimii vuonna 2019 Itä -ja Pohjois-Suomen puheenjohtajana aluekehityksen ja erityisesti rakennerahastotehtävien osalta.

3.2 Alueidenkäytön päävastuualue

Päävastuualueen vastuu: suunnittelujohtaja Paula Qvick

Tehtävänä kaunis, turvallinen ja viihtyisä sekä hyvin saavutettavissa oleva Pohjois-Savo
Alueidenkäytön päävastuualue vastaa maankäyttö- ja rakennuslain sekä muiden lakien maakunnan liitoille antamista tehtävistä, kuten maakuntakaavoituksesta ja liikennejärjestelmäsuunnittelusta sekä yhteistyöstä ja lausuntojen valmistelusta maankäyttöön, liikennejärjestelmään ja ympäristöön liittyviin lakiin ja strategioihin. Näiden tehtävien kautta edistetään kestävästi Pohjois-Savon menestymisen mahdollisuuksia nyt ja pitkällä tähtäimellä.

Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2019

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Edistetään voimassa olevien maakuntakaavojen toteutumista kuntakaavoituksen, seurannan ja hankkeiden kautta. Erityistavoitteena kävelyn ja pyöräilyn edistäminen.	Lausunnot annetaan kaavoista pyyntöaikataulun puitteissa, maankäyttöön liittyvistä asioista käydään vuoropuhelua kuntien kanssa. Lisäksi osallistutaan keskeisimpiä kaavahankkeita koskeviin viranomaisneuvotteluihin. Kaavoituskatsauksessa 2019 kuvataan Pohjois-Savon kaavoitustilanne ja lyhyesti yleisempi suunnittelutilanne alueidenkäytön ja liikennejärjestelmän osalta. Osallistutaan kuntien kehittämiskeskusteluihin mahdollisuuksien mukaan.	Lausuntojen määrä pyydettyssä aikataulussa Kuntien kehittämiskeskusteluissa maakuntakaavoista saatu palaute. Kävelyn ja pyöräilyyn liittyvät hankkeet.
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaihe voimaan, tarkistuksen 2. vaihe aloitetaan tavoitteiden laatimisella ja 2. vaiheen selvityksistä osa käyntiin, kulttuuriympäristön osalta jatketaan modernin kulttuuriympäristön arvottamistyötä.	Pohjois-Savon maakuntakaavan 1. vaihe voimaan maakuntahallituksen päätöksellä. Mahdollisiin valituksiin valmisteluun vastineet. Käynnistetään 2.vaiheen selvityksiä mm. luonnonvarojen ja liikennejärjestelmän osalta, kulttuuriympäristön osalta selvityksiä jatketaan. Järjestetään vuoropuhelua sidosryhmien kanssa sekä sähköisesti että työryhmätyöskentelyn kautta.	Prosessin eteneminen Käynnistettävät selvitykset Järjestettävät neuvottelut (vuoropuhelu ja työryhmätyöskentely)
Maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja ympäristöä koskevissa laeissa, strategioissa ja ohjelmissa on huomioitu Pohjois-Savon tarpeet. 3 h junayhteyden palvelutason selvitykset valmiita ja varaukset Uudenmaan ja Kymenlaakson liiton maakuntakaavoissa edistyneet lentokenttä-Porvoo-Kouvola linjaukselle. Itä-Suomen tavoitteita edistetään yhteistyöllä ja yhteisillä selvityksillä. Maakuntauudistukseen valmistaudutaan.	Lausunnot lakiesityksistä, strategioista ja ohjelmista, työryhmätyöskentely. Etukäteen vaikuttaminen, edunajaminen sekä infran vastuutahoihin että operaatoreihin. Keskeisenä tavoitteena on Kuopio-Helsinki 3 h junayhteyden palvelutason edistäminen. Itä- ja Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän tavoitteiden yhteensovittaminen sekä kärkihankkeiden edistäminen. MAAS-hankkeiden edistäminen. Edistetään Kuopion seudun pääsyä MAL-sopimusmenettelyyn. Osallistutaan aktiivisesti maakuntauudistuksen valmisteluun ja hyviä käytäntöjä kokoaviin työryhmiin.	Pohjois-Savolle tärkeät näkökohdat huomioitu, esitetty muutokset toteutuneet. MAAS-hankkeet Liikennejärjestelmää koskevat investoinnit ja muut palvelutason parantamiset saavutettu aikataulussa. Neuvotteluihin osallistumisen määrä. Työryhmiin osallistumisen määrä ja kirjatut toimintatavat.

Arvio suunnittelukauden 2019 – 2020 toiminnan kehittymisestä

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus etenee, minkä osalta tavoitteena on selkeyttää kaavajärjestelmää ja huomioida paremmin erilaisten alueiden olosuhteet. Maakuntakaavataso on ainut kaavataso, joka kattaa koko Suomen maa- ja merialueet.

Maakuntakaavan 2040 tarkistamisen ensimmäinen vaihe käynnistettiin 2017. Tässä 2018 maakuntavaltuuston päätöksellä voimaantulevassa vaihemaakuntakaavassa edistetään Puolustusvoimien toiminnan edellytyksiä, mahdollistetaan valtatie 5:n parantaminen runkotietasoisena nykyisen valtatie tienkäytävään Leppävirran kohdalla ja varmistetaan Päijänne-Saimaa kanavan maakuntakaavalliset edellytykset. Tarkistamisen myötä seudullisesti merkittävän kaupan merkinnät vastaavat muuttunutta lainsäädäntöä ja soidensuojelua edistetään valtion maiden osalta.

2019 aloitetaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 tarkistamisen toisen vaiheen laatiminen tavoitteiden asettamisella ja selvityksillä. Toisessa vaiheessa käsitellään ne maankäyttöluokat, joita ei tarkasteltu ensimmäisessä vaiheessa. Mm. vuonna 2019 aloitetaan harjuluonnon ja maanainesvarojen sekä jatketaan kulttuuriympäristöselvitystä. Vuonna 2018 käynnistyi Pohjois-Savon maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen keräämällä nykytila- ja lähtötietoja sekä selvittämällä toimintaympäristömuutoksia. Varsinaisen suunnitelman laadinnan aikataulu täsmentyy maakuntauudistuksen etenemisen myötä, ja käyttösuunnitelmassa määritellyn määrärahan puitteissa. Vuorovaikutteiseen suunnitteluprosessiin osallistuvat laajasti kaikki liikenne-toimijat.

Maakuntakaavan toinen vaihe tulee maakuntavaltuuston päätettäväksi 2022-23. Ilmastonmuutos ja siihen varautuminen sekä hillitseminen tulee nousemaan vahvasti esiin. Osallistumisprosesseissa hyödynnetään sähköisiä välineitä (kartta- ja kyselypalvelujärjestelmää).

Itä-Suomen liikennestrategia valmistuu viiden maakunnan yhteistyöllä. Strategialla on tavoitteena vaikuttaa 10-12 -vuotiseen valtion liikennejärjestelmäsuunnitelmaan ja hallitusohjelmaan. 5-tien ja Savonradan kehittämisvyöhykkeen osalta tehdään yhteistyötä laajalla rintamalla palvelutason parantamiseksi kehittämishankkeilla. Suurin ponnistus liittyy nopean itäradan selvitysten edistämiseen ja ohjeellisten merkintöjen aikaan saamiseksi Uudenmaan ja Kymenlaakson meneillään oleviin maakuntakaavoihin. Tähän vaikutetaan aktiivisesti mm. Nopeat Itäradat yhteistyössä.

3.3 Hallinnon päävastuualue

Päävastuualueen vastuu: hallintojohtaja Tarja Miettinen

Tehtävät

Hallinnon päävastuualue vastaa toimielintyöskentelystä, kuntayhtymän taloussuunnittelusta ja seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, ICT-, hankinta- ja muista tukipalveluista sekä EU- ja kansallisten hankkeiden maksatuksesta. Hallinto huolehtii kuntataloustyöryhmän ja ikäihmisten valtuuskunnan työskentelystä, kuntien edunajamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä tukee osaltaan muiden päävastuualueiden vastuulla olevia prosesseja.

Hallinto vastaa yhteispalvelujen edistämisestä sekä maakunnallisen Laaja-kaistaa kaikille -hankkeen toimeenpanosta. Hallinto vastaa ja huolehtii ministeriöiden ja ulkopuolisten tahojen rahoituksella toteutettavasta alueen kehittämistyöstä osana maakuntauudistusta.

Hallinto tukee liiton aktiivista ja objektiivista sisäistä ja ulkoista tiedottamista ja markkinointia.

Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2019

Tavoite	Toimenpide	Mittari
Mikäli maakunta- ja sote-uudistus pitkittyy edelleen, esivalmisteluvaiheen toteuttamisen tarvitsemat järjestelyt toimivat liiton osalta	Maakuntauudistuksen esivalmisteluvaiheen epävirallisen toimielimen toiminnan organisoiminen ja ylläpitäminen, tarpeellisten tukitoimintojen ja resursien järjestäminen uudistusten toteuttamiseen	Liitolla on tarpeelliset resurssit pitkittyneen esivalmisteluvaiheen toteuttamiseen ministeriöstä saadulla rahoituksella.
Väliaikaishallinnon toteuttamiseen tarvittavat resurssit toimivat liiton osalta.	Maakuntauudistuksen väliaikaishallinnon valmistelua tukevat hallinnon (asianhallinta, vaalit, talous- ja henkilöstöhallinto, viestintä yms.) tehtävät järjestetään.	Liitolla on tarpeelliset resurssit uuden maakunnan väliaikaishallinnon tehtävien hoitamiseen ministeriöstä saadulla rahoituksella.
ICT mahdollistaa nykyaikaiset työmuodot ja vaatimukset sähköiselle asioinnille.	Tehostetaan asioiden valmisteluprosessia ennakoiden uuden maakunnan tulevia käytäntöjä, Dynasty-asianhallintajärjestelmän käyttöä ja sähköistä asiointia. Osallistutaan uudistuvan maakunnan kannalta tarpeellisiin ICT-yhteishankintoihin ja otetaan niitä käyttöön yhteisten toimintavalmiuksien edistämiseksi. Käyttökoulutusta jatketaan suunnitelmallisesti.	Tietojärjestelmät ovat käytettävissä 24/7 lukuun ottamatta suunniteltuja käyttökatoja. Tietojärjestelmät ovat helpokäyttöisiä ja käytettävissä.
Resurssit ovat määrärahojen mukaiset.	Talousarvion pohjalta laaditaan yksityiskohtainen käyttösuunnitelma.	Budjetti ei ylity.
Henkilöstö voi hyvin ja henkilöstötyytyväisyys on parantunut.	Henkilöstösuunnitelman toimeenpano. Voimavarat työssä kyselyn 2018 tulosten pohjalta laadittua TYHY-kehittämisuunnitelmaa toteutetaan.	Henkilöstötyytyväisyys kokonaisuutena paranee vuoden 2015 tasosta. Sairauspoissaolojen määrä ei kasva.
Toiminta on sujuvaa ja tehokasta, toimitaan sovittujen käytäntöjen mukaisesti.	Toimintaohjeet ja säännöt ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan. Vastuuhenkilöt raportoivat toiminnan havainnoista sisäistä valvontaa suorittaessaan. Tarvittaessa tuetaan sisäisellä koulutuksella.	Keskeiset työprosessit on kuvattu. Selkeät tehtävävastuut.

Riittävä julkisten palvelujen kehittämistyön tuki Pohjois-Savossa.	Järjestetään ja koordinoidaan tarvittaessa Pohjois-Savon sisäisen yhteistyön tarvitsemat yhteistyökäytännöt, pysyvät työryhmät ja muut foorumit.	Ennakoiva kuntatalous. Tiivistyvät yhteistyö-käytännöt mm. ICT-hankinnoissa, maakunta-uudistuksessa ja sotessa.
--	--	--

Arvio suunnittelukauden 2019 – 2020 toiminnan kehittymisestä

Maakunta- ja sote -uudistuksen väliaikainen hallinto aloittaa mahdollisesti toimintansa vuoden 2019 alkupuolen aikana. Valmisteluvastuu siirtyy tällöin pois liitolta, mutta käytännössä liitto huolehtii väliaikaishallinnon toimintaedellytyksistä, kuten tiloista ja tarjoaa henkilöstöä valmisteluun. Tavoitteena on että 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon liitto on osa uutta maakuntavirastoa.

Maakunnallisen ICT-yhteistoiminnan esiselvityshankkeessa havaittiin maakuntien kuntien tarve ja tahto löytää tieto- ja viestintätekniisiin ratkaisuihin maakunnallinen yhteistoimintamalli. Syksyllä 2017 käynnistyneessä toteuttamishankkeessa neuvotellaan mm. voisiko Istekki Oy vastata kuntien yhteisiin tavoitteisiin, kehittämistarpeisiin sekä digitalisaation edistämiseen. Liitto siirsi oman ICT -toimintansa kesällä 2018 Istekki Oy:n hoidettavaksi.

Hallinnon johdolla jatketaan koko toimiston työkäytäntöjen kehittämistä ennakoimalla uudistuva maakuntahallinto. Sisäisen kehittämistyön tukena hyödynnetään laadittua tietojärjestelmien kehittämissuunnitelmaa. Lisäksi jatketaan v. 2014 käyttöön otettuja yhdenmukaisia ja uudistettuja asianhallinnan käytäntöjä ja niiden edelleen kehittämistä. Ylläpitoon liittyviä vastuita, sisäisiä ohjeita sekä eri tehtävien uudistamismahdollisuuksia tarkennetaan.

Talous- ja palkkahallintopalvelujen ostopalvelusopimus Econia Yrityspalvelut Oy:n kanssa päättyy 31.12.2018. Sopimusta jatketaan tarvittaessa 31.12.2019 saakka, ellei maakuntauudistuksen yhteydessä uudistuvaan talous- ja henkilöstöhallinnon toimintamalliin siirtyminen tee sopimuksen jatkamista tarpeettomaksi.

4. Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

5. Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Talousarvio muodostuu edellä olevan kaavion mukaan käyttötaloulosasta, investointiosasta, tuloslaskelmaosasta ja rahoitusosasta. Liiton talousarviossa ei ole investointiosaa, koska liitolla ei ole investointeja. Talousarviossa tulosityksiköittäin osoitetaan liiton toiminnan toimintatulot, -menot, rahoitustulot ja -menot, tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä.

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Mikäli kunnalla tai kuntayhtymällä on taseessa alijäämää, se tulee kattaa. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee kuntalain mukaan myös kuntayhtymiä. Pohjois-Savon liitolla ei ole alijäämää taseessa.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset liiton tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Liiton toiminta jakautuu seuraaviin tulosityksiköihin:

- luottamushenkilöhallinto
- toimisto (sisältää aluekehityksen, alueiden käytön ja hallinnon päävastuualueet)
- rakennerahasto
- projektit
- Pohjois-Savon kehittämisrahasto

Kunnilta perittävillä maksuosuuksilla rahoitetaan varsinainen toiminta (=luottamushenkilöhallinto ja liiton toimisto) sekä osa rakennerahaston toimintaa. Erillisenä kunnilta peritään maksuosuudet Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Talousarviossa esitetään kunkin päävastuualueen tehtävät, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2019 sekä arvio suunnittelukauden toiminnan kehittymisestä. Maakuntautodistuksen oletetaan toteutuvan 1.1.2021 lukien ja siitä syystä euromääräisiä tietoja ei ole suunnitelmavuodelle 2021. Suunnitelmavuoden 2020 toiminnan ei oleteta muuttuvan v. 2019 tasosta, minkä vuoksi vuonna 2020 talousarvio on samansuuruinen kuin vuonna 2019. Osavuosi-raportti edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisesta talousarviovuodelta tehdään 30.6. tilanteesta maakuntahallitukselle ja se annetaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle.

Liitolla on toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus Touko Invest Oy kanssa toimitiloista siten, että vuokra-aika päättyy aikaisintaan toukokuussa 2021 (vuokravastuu vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan oli 749 513,21 €).

Liiton henkilöstön määrä syksyllä 2018 on 36 henkilöä. Näistä vakinaisia on 22 henkilöä, määräaikaissa työsuhteissa ja projekteissa toimii 14 henkilöä. Vakinaisista henkilöistä 2 on osa-aika-eläkkeellä.

Talousarvion sitovuus

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerahasto) on näiden tulosityksiköiden yhteenlaskettujen tulojen ja menojen netto.

Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosityksiköiden (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerahasto, projektit ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto) bruttomenot/bruttotulot tulosityksiköittäin.

Kunnat rahoittavat maksuosuuksilla varsinaisen toiminnan (=luottamushenkilöhallinto + hallinto sekä osa rakennerahastosta) menot. Kunnilta peritään maksuosuuksina v. 2019 2.359.232 €, joka on sama euromäärä kuin edellisvuonnakin. Suunnitelmavuoden 2020 eurot ovat samat kuin v. 2019. Liitteinä on Suomen Kuntaliiton tietoihin perustuvat

- maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuuksien (varsinainen toiminta + muu toiminta) vertailu vuosina 2010-2018
- maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuuksien varsinaisen toiminnan vertailu euromääräisesti asukasta kohden vuonna 2018.

Rakennerahastoon tulot tulevat EU:lta. Edellisellä rahastokaudella 2007-2013 EU:n tulot toimintaan ovat kattaneet toiminnasta aiheutuneet menot kokonaan. Uudella rakennerahastokaudella 2014-2020 EU:lta saatu rahoitus ei enää kata täysimääräisesti toiminnasta aiheutuvia kuluja, vaan liiton katettavaksi jää talousarviovuonna 180.909 € kunnilta perittävillä maksuosuuksilla. Rakennerahastotehtävät kuuluvat lain mukaan liitolle.

Projekteihin varataan hieman edellisvuotta vähemmän projektien vähenemisen vuoksi. Projekteilla ei pääsääntöisesti ole tulosvaikutusta, sillä projektien tulot ja menot ovat yhtä suuret ja niiden rahoitus tulee pääosin ulkopuolisten rahoittajien tai Pohjois-Savon kehittämisrahaston kautta. Liiton talousarviossa on varattu 10.000 € liiton omien hankkeiden omarahoitusosuuksiin asiantuntijapalveluissa.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon kunnilta kerätään 260.000 €. Rahastosta jaetaan avustuksia Pohjois-Savon kehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen verkostoitumalla ja kansainvälistymällä. Erityisinä painopisteinä ovat yritystoiminnan edistäminen ja osaamisen tason kohottamiseen liittyvät innovatiiviset kehittämishankkeet.

Käyttösuunnitelmat

Maakuntavaltuuston talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman meno- ja tulolajeittain eriteltynä tulosityksiköittäin. Käyttösuunnitelmien yksityiskohtainen erittely tulo- ja menotileilleen perusteluteksteineen tehdään hallinnon päävastuualueella.

Maakuntauudistus 1.1.2021

Tämän hetkisen arvion mukaan maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2021. Tästä syystä suunnitteluvuosi 2021 on jätetty tyhjäksi. Mikäli maakuntauudistus ei toteudu talousarvioon ja taloussuunnitelmaan tehdään tarvittavat muutokset.

Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin

	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TS 2020	TS 2021
TOIMINTATULOT				1 000 €	*)
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	0	0	0	0	
TOIMISTO, josta	2 537 259	2 397 512	2 399 512	2 400	
Myyntitulot, josta	2 362 890	2 359 232	2 359 232		
- kuntien maksusuudet	2 359 232	2 359 232	2 359 232	2 359	
Tuet ja avustukset	173 279	37 280	39 780		
Muut toimintatulot	1 090	1 000	500		
RAKENNERAHASTO, josta	241 860	239 273	240 998	241	
Tuet ja avustukset	241 860	239 273	240 998		
PROJEKTIT, josta	1 297 389	1 200 000	1 000 000	1 000	
Tuet ja avustukset	1 297 389	1 200 000	1 000 000		
RAHASTOT, josta	260 000	260 000	260 000	260	
Myyntitulot	260 000	260 000	260 000		
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	4 336 509	4 096 785	3 900 510	3 901	
TOIMINTAMENOT					
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO, josta	-224 580	-253 674	-268 625	-269	
Henkilöstömenot	-121 451	-141 354	-141 305		
Palvelujen ostot	-95 986	-111 120	-126 120		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 137	-1 200	-1 200		
Muut toimintamenot	-6	0			
TOIMISTO, josta	-2 037 602	-2 089 767	-2 080 044	-2 080	
Henkilöstömenot	-1 265 621	-1 347 120	-1 362 173		
Palvelujen ostot	-459 215	-508 547	-506 871		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-97 316	-82 300	-37 800		
Avustukset	-82 600	-4 000	-4 000		
Muut toimintamenot	-132 850	-147 800	-169 200		
RAKENNERAHASTO, josta	-381 666	-370 872	-421 907	-422	
Henkilöstömenot	-308 083	-275 752	-308 807		
Palvelujen ostot	-40 440	-58 720	-82 400		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 938	-8 700	-5 700		

Muut toimintamenot	-28 204	-27 700	-25 000	
PROJEKTIT, josta	-1 354 848	-1 200 000	-1 000 000	-1 000
Henkilöstömenot	-701 354			
Palvelujen ostot	-590 725			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 933			
Muut toimintamenot	-30 836			
RAHASTOT, josta	-465 750	-260 000	-260 000	-260
Palvelujen ostot	-61	-200	-200	
Avustukset	-465 689	-259 800	-259 800	
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-4 464 446	-4 174 313	-4 030 576	-4 031
TOIMINTAKATE	-127 937	-77 528	-130 066	-130
RAHOITUSTULOT JA -MENOT				
TOIMISTO	527	-400	300	
Korkotulot	1 021	0		
Muut rahoitustulot	171	0		
Korkomenot	-653	0		
Muut rahoitusmenot	-12	-400		
RAHASTOT	0	0	0	0
Korkotulot	0	0		
Muut rahoitusmenot	0	0		
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	-127 410	-77 928	-129 766	-130
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	205 304			
Tuloutus vuokratasausrahastosta	49 000	50 625		
Tilinpäätössiirto P-S:n kehittämisrahastoon	0	0		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	126 893	-27 303	-129 766	-130
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT				
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	-2,95	-1,89	-3,33	-3,33
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)				
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	698	671	541	411

*) maakuntaudistus 1.1.2021

TE JT

Tuloslaskelmaosa/koko liitto

	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TS 2020 1 000 €	TS 2021 *)
TOIMINTATULOT	4 336 509	4 096 785	3 900 510	3 901	
Myyntitulot	2 622 890	2 619 232			
Tuet ja avustukset	1 712 529	1 476 553			
Muut toimintatulot	1 090	1 000			
TOIMINTAMENOT	-4 464 446	-4 174 313	-4 030 576	-4 031	
Henkilöstömenot	-2 396 508	-1 764 226			
Palvelujen ostot	-1 186 427	-1 878 587			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-141 324	-92 200			
Avustukset	-548 289	-263 800			
Muut toimintakulut	-191 897	-175 500			
TOIMINTAKATE	-127 937	-77 528	-130 066	-130	
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	527	-400	300		
Korkotulot	1 021	0			
Muut rahoitustulot	171	0			
Korkomenot	-653	0			
Muut rahoitusmenot	-12	-400			
VIKSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	-127 410	-77 928	-129 766	-130	
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	205 304	0	0		
Tuloutus vuokratasausrahastosta	49 000	50 625	0		
Tilinpäätössiirto P-S:n kehittämisrahastoon	0	0			
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	126 893	-27 303	-129 766	-130	
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT					
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	-2,95	-1,89	-3,33	-3,33	
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)					
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	698	671	541	411	

*) maakuntaudistus 1.1.2021

Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa

	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TS 2020 1 000 €	TS 2021 *)
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-127 410	-77 928	-129 766	-130	
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-127 410	-77 928	-129 766	-130	

*) maakuntaudistus 1.1.2021

Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2019

Maksuosuuksien yhteissumma pysyy edellisvuoden suuruisena.

Lopulliset maksuosuudet määräytyvät vuoden 2017 verotustietojen valmistuttua syksyllä 2018, jolloin kuntakohtaisiin osuuksiin saattaa tulla muutoksia.

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (euroa), verovuosi 2016	Jako-osuus %	Maksuosuus € 2019, arvio
Iisalmi	317 177 874	8,59	202 643,90
Kaavi	33 792 530	0,92	21 589,94
Keitele	29 501 649	0,80	18 848,51
Kiuruvesi	100 206 107	2,71	64 021,35
Kuopio	1 880 776 493	50,93	1 201 621,92
Lapinlahti	126 163 762	3,42	80 605,61
Leppävirta	141 240 084	3,82	90 237,83
Pielavesi	50 807 682	1,38	32 460,86
Rautalampi	39 949 085	1,08	25 523,34
Rautavaara	18 001 092	0,49	11 500,84
Siilinjärvi	357 725 278	9,69	228 549,51
Sonkajärvi	49 077 627	1,33	31 355,53
Suonenjoki	94 885 597	2,57	60 622,10
Tervo	17 625 921	0,48	11 261,14
Tuusniemi	31 108 854	0,84	19 875,34
Varkaus	336 070 922	9,10	214 714,61
Vesanto	23 189 824	0,63	14 815,90
Vieremä	<u>45 365 338</u>	<u>1,23</u>	<u>28 983,77</u>
Pohjois-Savo	3 692 665 719	100,00	2 359 232,00

Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuusarviot vuodelle 2019

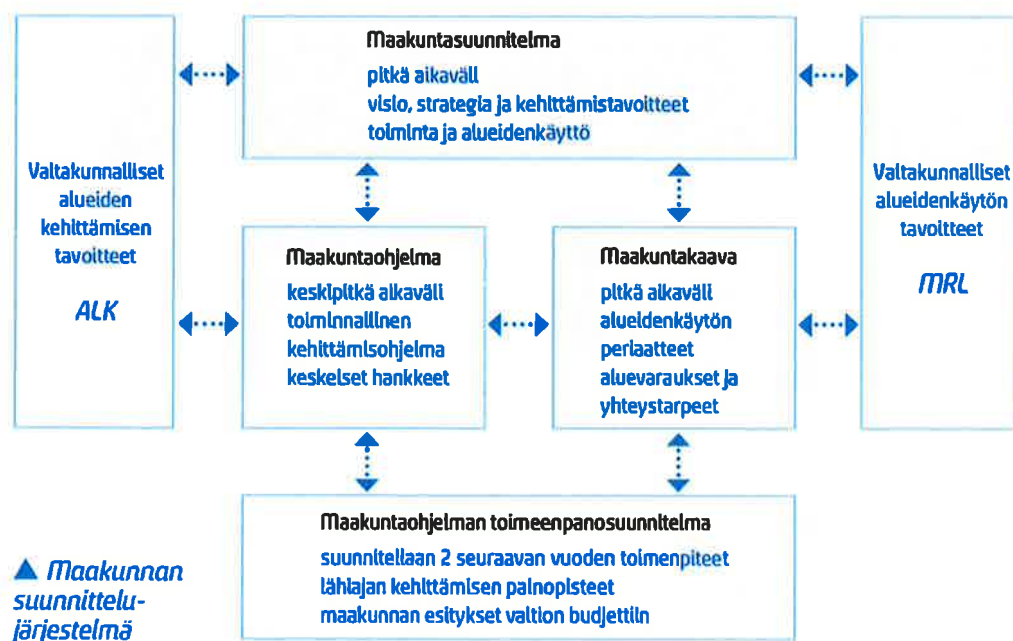
Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (euroa), verovuosi 2016	Jako-osuus %	Maksuosuus € 2019, arvio
Iisalmi	317 177 874	10,04	20 883,12
Kuopio	1 880 776 493	59,53	123 831,08
Siilinjärvi	357 725 278	11,32	23 552,78
Varkaus	336 070 922	10,64	22 127,04
Lapinlahti	126 163 762	3,99	8 306,67
Leppävirta	141 240 084	4,47	9 299,30
	3 159 154 413	100,00	208 000,00
Kaavi	33 792 530	6,33	3 293,67
Keitele	29 501 649	5,53	2 875,45
Kiuruvesi	100 206 107	18,78	9 766,84
Pielavesi	50 807 682	9,52	4 952,10
Rautalampi	39 949 085	7,49	3 893,74
Rautavaara	18 001 092	3,37	1 754,52
Sonkajärvi	49 077 627	9,20	4 783,47
Suonenjoki	94 885 597	17,79	9 248,26
Tervo	17 625 921	3,30	1 717,95
Tuusniemi	31 108 854	5,83	3 032,10
Vesanto	23 189 824	4,35	2 260,25
Viermä	45 365 338	8,50	4 421,64
	533 511 306	100,00	52 000,00
Pohjois-Savo	3 692 665 719		260 000,00

Maksuosuudet määräytyvät siten, että Iisalmi, Kuopio, Siilinjärvi, Varkaus, Lapinlahti ja Leppävirta maksavat 80 % ja muut kunnat 20 %.

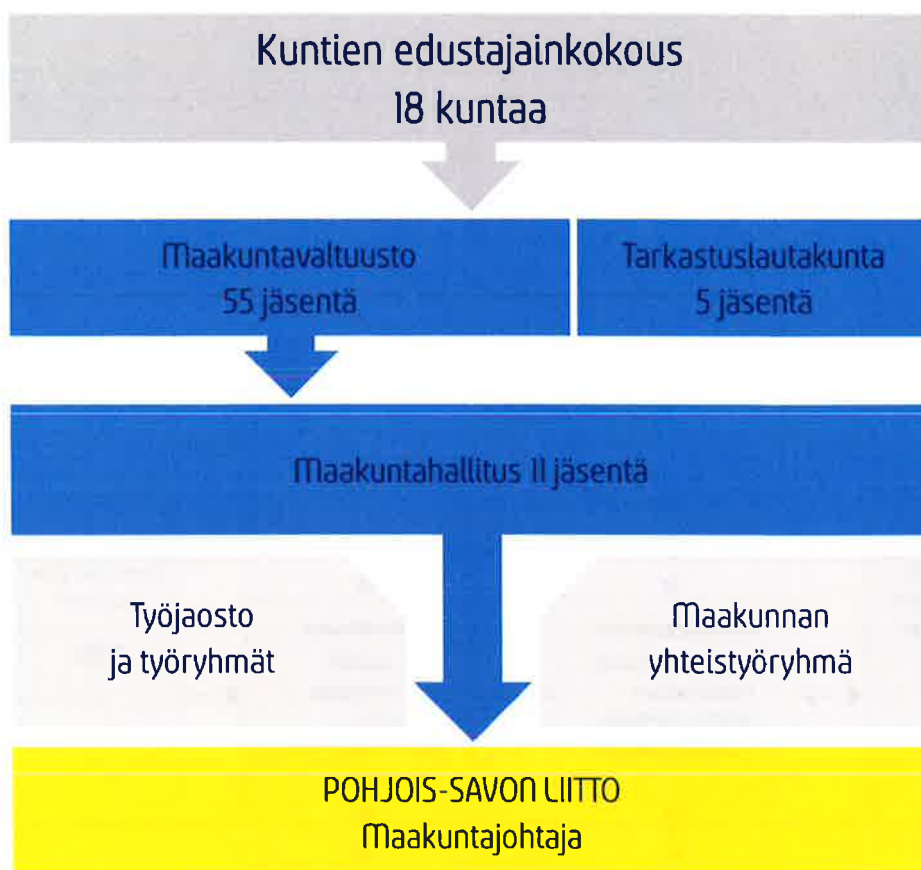
Maksuosuuksien yhteissumma pysyy edellisvuoden suuruisena.

Lopulliset maksuosuudet määräytyvät vuoden 2017 verotustietojen valmistuttua syksyllä 2018, jolloin kuntakohtaisiin osuuksiin saattaa tulla muutoksia.

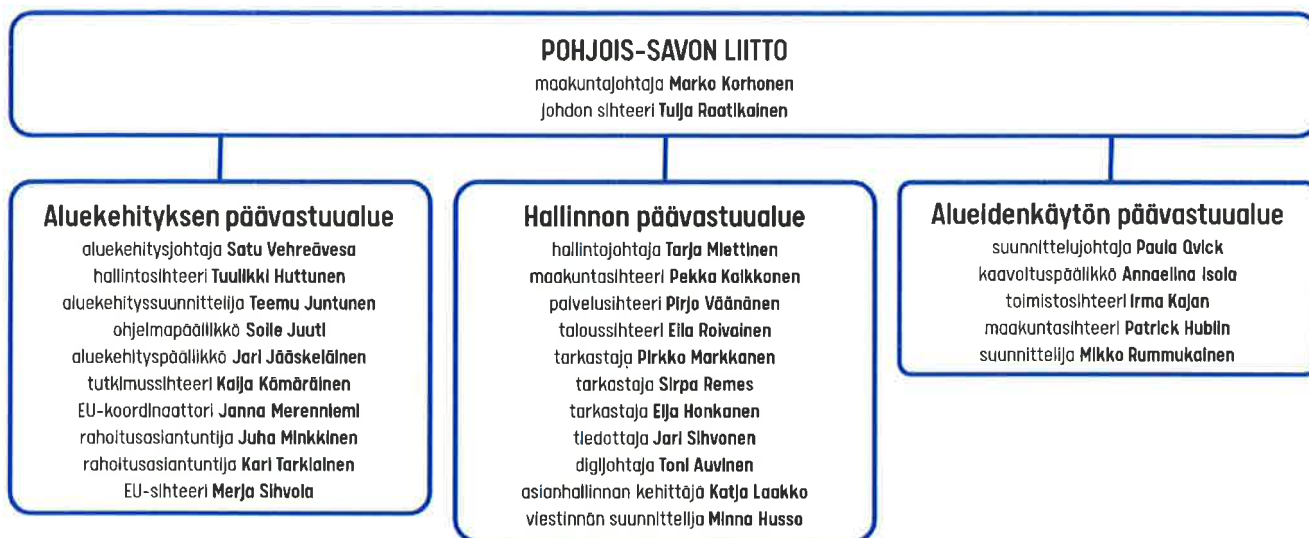
Liite 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

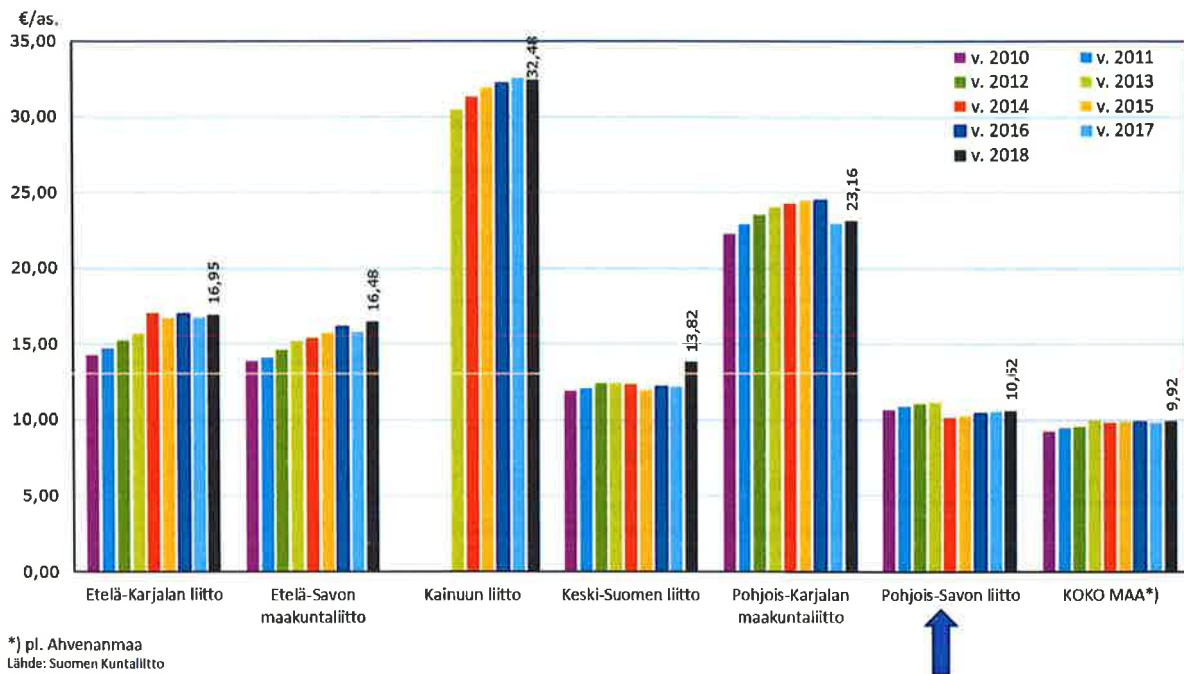
Liite 2. Pohjois-Savon liiton organisaatio

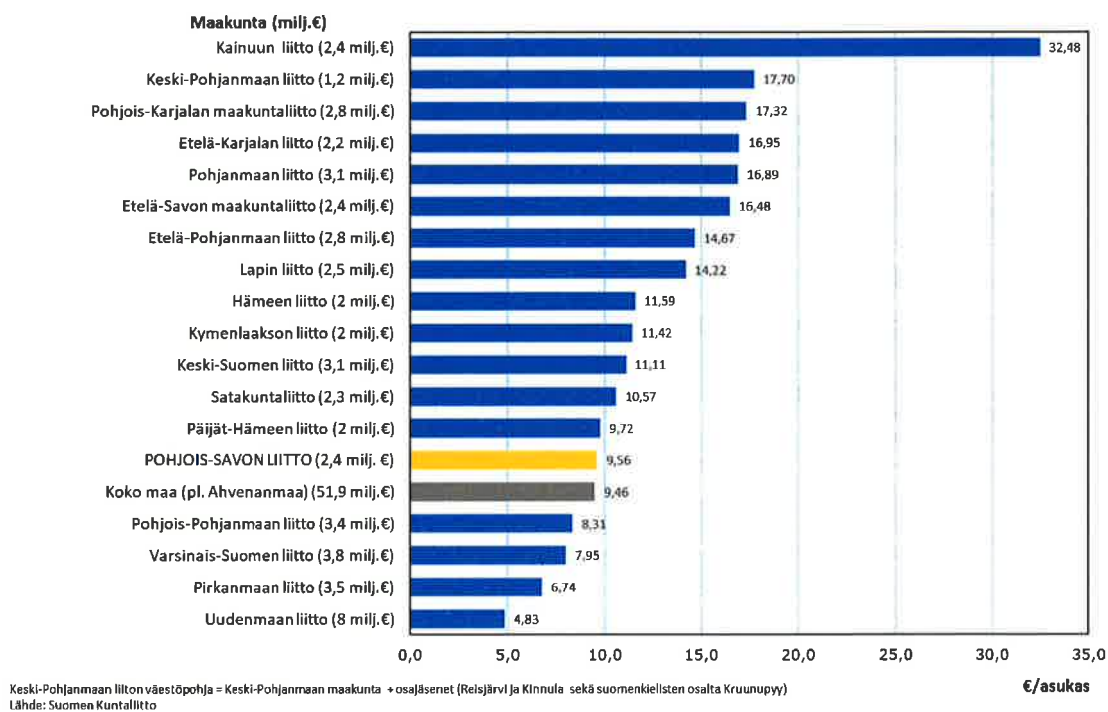
Liite 3. Henkilöstöorganisaatio 2019

Liite 4. Jäsenkuntien maksuosuudet (€/as.) maakuntien liittojen toimintoihin v. 2010-2018 (varsinainen ja muu toiminta)

Liite 5. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet (varsinainen toiminta), talousarvio v. 2018 (euroa/asukas ja milj. €)

Liite 6. Pohjois-Savon toteutunut kehitys sekä maakuntaohjelman tavoitteet vuodelle 2025

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2025
										Tavoite
Muuttoliike ja väestö										
Väestö	253 759	247 943	248 130	248 233	248 430	248 407	248 129	247 776	246 653	262 700 *)
Kokonaisnettomuutto (henkilöä)	-1535	-17	443	557	580	581	301	375		1 600 *)
Kokonaisnettomuutto (%-osuus väestöstä)	-0,60	-0,01	0,18	0,22	0,23	0,23	0,12	0,15		0,62 *)
Luonnollinen väestönkasvu (%-osuus väestöstä)	-0,07	-0,09	-0,11	-0,19	-0,15	-0,15	-0,24	-0,29	-0,35	-0,20 *)
Vanhushuoltosuhde (65 vuotta täyttäneet 15-64-vuotiaista, %)	25,5	30,2	31,5	32,6	33,9	35,2	36,4	37,5	39,1	46,1 *)
Kilpailukyky										
BKT, koko maa=100	74,5	79,6	82,8	81,9	81,6	82,6	82,5			84
BKT, €/asukas	19 613	27 755	30 237	30 239	30 525	31 078	31 544			31 500
Liikevaihdon kasvu (%)		6,0	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	6,7	3,5
Aloittaneet yritykset %:na lopettaneista yrityksistä					97,6	97,2	101,2	105,5		110
Väestön tulotaso (käytettävissä olevat tulot/as)	11 355	17 052	17 973	18 301	19 107	19 113	19 257			20 000
Talouden tasapaino										
Työttömyysaste (työvoimatutkimus)	11,8	10,0	10,3	8,2	8,1	8,6	9,7	9,3	8,3	7
Työllisyysaste (työvoimatutkimus)	61,3	63,7	63,6	65,4	67,1	67,2	65,6	67,0	68,0	70
Työpaikat (työlliset 1000 henk., työvoimatutkimus)	103	105	104	106	108	108	104	105	106	107
Osaaminen										
Tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä (%)	58,2	66,8	67,7	68,6	69,7	70,7	71,4	72,2		74
Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vaille olevat 25-29 -vuotiaat (% osuus 15 vuotta täyttäneistä)	15,0	13,8	13,5	13,2	12,6	12,2	12,3	12,0		10
Kolmen suurimman toimialan osuus työpaikoista (%)		43,8	43,7	44,1	42,7	42,7	43,1	43,3		45
T&k-rahoitus, Pohjois-Savon osuus koko maasta (%)	1,9	2,3	2,1	2,3	2,2	2,2	2,4	2,4		2,5
Yritysten osuus P-Savon t&k-menoista (%)	35,7	34,4	35,8	35,9	35,6	33,9	42,4	40,8		44

*) tavoite v. 2025 ml. Joroinen